

(Hekayə)

Nə vaxtsa Venada qışın bu qədər soyuq keçdiyini xatırlaya bilmirdi. Hər dəfə qapı açıldıqda və içəri soyuq hava buludu daxil olduqda yüngülcə tükləri ürpəşirdi. Uzun müddət müştərilər gözə dəymirdi və Ziqmund bu arada qocasayağı mürğüməyə vaxt tapmışdı, bax qapı yənə də çirpildi və o başını qaldırdı.

Kafeyə iki yeni müştəri daxil oldu – bakenbardlı bəy və uzun şinyonlu xanım. Xanım əlində uzun sivriüclü çətir tutmuşdu. Bəy parlaq xəzlə haşiyəli, ərimiş qar dənəciklərindən az

Viktor Pelevin

Tərcümə etdi: Mirmehdi Ağaoğlu

istridyələrin çanaqlarını aralayaraq, onları udur və gülümsəyib başıyla razılıq bildirərək şampinyonları ağzına aparar yoldaşına- o iki tirəli çəngəllə boşqabdakı şampinyonlardan birini götürüb qatı, sarı sousa batırmamışdan önce diqqətlə gözəndən keçirirdi - nəse deyirdi. Sonra bəy butulkanın boğazıyla stəkanın qırağını cingildədə-cingildədə özünə bəyaz şerab

yapışaraq güclü bir hərəkətlə kəpəngi açdı. Sahibə azca üz-gözünü büzüdükdü və üst-üstə aşırıdığı ayaqlarının yerini dəyişdi. Ofisiant sualedici nəzərlərlə ona baxdı, sahibə yənə qətiyyətlə başını yellədi və o aşağı endi. Görünür döşəmənin altında gödək pilləkən vardı, çünki o qara kvadratin dərinliklərinə hər biri görünməz pillələrə uyğun gələn xırda sıçrayışlarla dalırdı. Əvvəlcə o özü qapağı tutmuşdu, lakin kifayət qədər dərinə düşdükdə sahibə yardıma gəldi – qabağa əylərək o iki əliylə qapağın burundan tutdu və gərgin şəkildə həmkarının itdiyi qara dəliyə maritlandı.

Bir müddət sonra ofisiantın əməllicə toza və hürümçək toruna bulaşmış gödəkcəsi döşəmənin səthində göründü. Bayıra çıxaraq o qətiyyətlə kəpəngi bağlayıb nərdivana doğru addımlasa da, sahibə jestlə onu durduraraq çevrilməyini istədi. Sahibə

Bu bütlərin hamar daş üzvləri arxasında çox vaxt yarıq və boşluqlardan ibarət labirintlər olur ki, oraya müxtəlif növ quşlar sığınurlar.

Jozef Levender, "Pasxa adası"

ca nəmənmiş xudmani qadın çantası daşıyırdı. Onlar asılıqanın yanında dayandılar və soyunmağa başladılar – kişi şlyapanı çıxardı, qarmaqçıqdan asdı, sonra şlyapanı asılıqanın yuxarısında divardan çıxmış uzun taxta qozalardan birinə keçirmək istədi, amma əyri atdığından şlyapa əlindən çıxaraq döşəməyə düşdü. Kişi nəse mırıldandı, şlyapanı götürdü, axır ki, qozadan asa bildi, xanıma kürkü çıxartmağa kömək edərək arxasında vumuxmağa başladı. Kürkdən yaxasını qurtaran xanım iltifatla gülümsədi, ondan çantanı aldı və qəfilən üz-gözünü turşudu - çantanın ağzı açıq qaldığından içinə qar dolmuşdu. Xanım kürkü çıxaraq çantanı çiyinə keçirdi, nədənsə çətiri, dəstəyini aşağı çevirərək küncə dayadı, kavalininin qoluna girərək onunla zala daxil oldu.

- Aha, - Ziqmund astadan dedi və başını buladı.

Divar ilə barın piştaxtası arasında, bakenbardlı bəylə yoldaşının yanaşdıqları masanın yaxınlığında kafe sahibəsinin uşaqlarının qurdalanıqları - səkkiz yaşlarında oğlan üzərində qara rombları olan enli bəyaz sviter, ondan bir azıq kiçik qız isə tünd paltar və zolaqlı yun reyтуz geyinmişdi - balaca boş yataq var idi. Onların yaxınlığında yerdə kubcuqlar və yarıboş rezin top vardı.

Uşaqlar özlərini çox sakit aparırdılar. Oğlan yanları əlvan şəkili bir təpə böyük kubcuqlarla qurdalanırdı - o bunlardan ön divan qurcalı, olduqca qəribə formalı ev qururdu - bacə çox geniş çıxdığı və yuxarı kubcuq böyükdəkilərin çatlağına düşdüyü üçün qurğu ehtə hey uçulurdu. Hər dəfə kubcuqlar dağıldıqda, oğlan bir müddət dərdli-dərdli çirkli barmağıyla bumunu eşləyirdi, sonra inşaata yenidən başlayırdı. Qız qarşıda, eləcə də döşəmədə əyləşib xüsusi maraqla göstərmədən qardaşını seyr edə-ədə bir yığın xırda pulla qurdalanırdı, o gah onları döşəməyə düzür, gah da bir yerə qalaqlayır və altına dürtüdüürdü. Tezliklə bu uğraş onu danxırdı, o demir pulları bir tərəf buraxıb yana əyildi, yaxınlıqdakı stulun ayaqlarından tutub özünə tərəf çəkdi və stulun ayaqlarıyla yüngülcə topu itələşdirərək döşəmə boyu hərəkət etməyə başladı. Bir dəfə təkən hədsiz möhkəm çıxdı, oğlan üzərində portağallı budaq və yağınlı qülləsi təsviri olan sonuncu kubcuğu qurğunun kəlləsinə qoyurdu ki, top onun səmtinə diyirəndi və amana məəttəl qurğu döşəməyə dağıldı. Oğlan başını qaldırdı və bacısını yumruğuyla hədələdi, qız da cavabında ağzını açıb ona dil çıxartdı - qız dilini çıxarılmış vəziyyətdə o qədər saxladı ki, yaqın bu müddətdə dilini ətraflı şəkildə gözəndən keçirtməklə olardı.

- Aha, - Ziqmund dedi və nəzərlərini bakenbardlı kişinin və xanımının üzünə getirdi.

Onların məzələri artıq verilmişdi. Bəy balaca gümüş bıçaqla əminliklə

süzdü, içdi və şorba olan nimçəni özünə sarı çəkdi.

Ofisiant yaxınlaşmış içində uzun, qızardılmış balıq olan boşqabı stolun üstünə qoydu. Xanım balığa baxıb qəfilən ovucunu alına çırpıdı və kavalərinə nəse deməyə başladı. O da gözlerini qaldıraraq bir müddət xanıma qulaq asdı və etimadsızlıqla əzilib büzüldü, sonra bir stəkan da şerab içdi və çəçələ barmağıyla adsız barmağı arasında tutduğu konus şəkili müştüyə səliqə ilə siqaret taxmağa başladı.

- Aha! - Ziqmund dedi və sahibəylə qüvvətli ofisiantın durduqları zalın uzaq küncünə zilləndi.

Ora qaranlıq idi, daha doğrusu, qalan küncərdən azca qaranlıq idi - tavandan asılmış kiçik lampa yan-

ciddi-cəhdlə gödəkcəni çırpıb ondan lampanı aldı, şüşə koletin üstünə ho əleyib, sonra ovucunu bir neçə dəfə ehmalca üstündə gəzdirdi. Nərdivana sarı gedərək ayağını lap aşağı pilləyə qoyub gözlədi ki, ofisiant nərdivanın böyründən tutsun və yuxarı dırmaşdı.

Yanmış lampa uzun naqıldən sallanan ensiz şüşə abajurun içində yerləşirdi deyə çox da hündürə dirmaşmaq lazım gəlmədi. Beş, ya da altı pillə qalxdıqdan sonra sahibə əlini abajurun içinə salıb lampanı buraq çıxartmağa çalışdı, amma lampa çox bərk bağlandığı üçün abajur da naqillə birlikdə burulmağa başladı. Onda o da dodaqlarıyla ehtiyatla yeni lampanın sokolundan sıxaraq ağzında saxladı və ikinci əlini qaldırıb

Ziqmund yənə də uşaqlara baxmağa başladı. Görünür onlardan hansısa macal tapıb yeni oyuncaqlar gətirmişdi. İndi ətraflarında kubcuqlardan və topdan başqa dağılmış kuklalar və biçimsiz rəngli plastilin dilimləri də düşüb qalmışdı. Oğlan bayaqki kimi kubcuqlarla qurdalanırdı, ancaq daha onlardan ev deyil, üstündə bərabər aralıqlarda qalaydan qayrılmış qırmızı plümajlı əsgərlər dayanmış uzun alçaq divar tikirdi. Divarda hər birinə biri bayırdan, qalan ikisi içəridən olmaqla üç əsgərin keşik çəkdiyi bir neçə keçid qoyulmuşdu. Divar yarımdairə şəklində idi və əhatə elədiyi məkanın mərkəzində səliqə ilə dörd ədəd kubcuqdan qurulmuş altılığın üzərində top yerləşirdi - o döşəməyə toxunmadan yalnız kubcuqların üstündə dayanmışdı. Qız arxası qardaşına əyləşmişdi və arabir dalğın-dalğın balaca sarı-bülbül müqəvvasının quyruğunu dişləyirdi...

mişdi. Sahibə koppuş əllərini böyrünə dayayıb yuxarıya baxırdı - bu sayaq duruşundan və rəngbərəng ziqzaqlı döşlüyündən antik amforaya oxşayırdı. Ofisiant hazırda boş masanın yanında dayanaraq xırda asma nərdivanı artıq gətirmişdi. Sahibə nərdivanın möhkəmliyini yoxlayaraq fikirlə halda başını qaşdı və ofisianta nəse dedi. O da çöndü və barın piştaxtasına sarı getdi, arxasına burulub əyildi və bir müddət tamamilə görünməz oldu. Bir dəqiqə sonra o dikəldi və sahibəyə nəse uzanmış işıldayan bir şey göstərdi. Sahibə qətiyyətlə başını əydi və ofisiantın onun yanına qayıtdı, tapılmış fənərciyi yuxarı qaldırdığı əlində tutaraq sahibəyə uzatdı, lakin o narazı şəkildə başını bulayıb barmağıyla döşəməni göstərdi.

Döşəmədə boş masanın yanında böyük kvadrat kəpəng var idi. O demək olar ki, görünməz idi, qapağı da bütün döşəmə kimi parket romblarla döşənmişdi və onun varlığını ancaq çəlpəşik parket naxışlarını kəsib keçən nazik misdən olan ikiqat köbdən və ağacın içinə salınmış mis hələqənd bilmək olardı.

Səliqə ilə şalvarını dizlərinə qatlayaraq ofisiant çömbəldi, halqadan

abajurun kənarından yapışdı; bundan sonra iş tez getdi. Yanmış lampanı açaraq döşlüyünün cibinə soxdu və yenisini bağlamağa başladı. Qüvvətli əlləriylə nərdivanı sıxmış ofisiant heyranlıqla sahibənin koppuş ovucunun hərəkətlərini izləyərk, hərdən bir dilinin ucunu qurumşu dodaqlarında gəzdirdi. Birdən tutqun abajurun altından işıq közərdi, ofisiant diksənərək gözlerini qıydı və bir anlıq qolları boşaldı. Nərdivanın layları ayrılmağa başladı; sahibə əllərini yellətdi və az qaldı ki, yerə ucsun lap axırıncı anda ofisiant nərdivanı saxlamağı başardı; sahibə inanılmaz cəldliklə üç, ya dörd pillə ötürüb qorxudan rəngi qaçmış halda parketə tullandı və həmkarının sakitləşdirici ağuşunda taqətsiz donub qaldı.

- Aha! Aha! - Ziqmund bərkəndən dedi və masa arxasındakı cütliyə sarı boylandı.

Şinyonlu xanım çərəzə keçməyi bacarmışdı - əlində enli tərəfindən xırda-xırda dişlədiyi uzunsov kremli çubuq var idi. Ziqmund ona baxan vaxt xanım da ehtə bir az böyük porsiyə dişləməyə hazırlanırdı - çubuğu ağzına salıb dişləriylə sıxdı və qatı

bəyaz krem qızılı rəngli qutucuğu yarıb pirojanın arxa hissəsindən bayıra fısqırdı. Bakenbardlı bəy bir göz qırpımında reaksiya verdi və pirojandan çıxmış krem protuberansı süfrəyə tökülmək əvəzinə qayıqçıq elədiyi ovucuna düşdü. Xanım qaqqanaq vurdu. Bəy kremli ovucunu ağzına sarı apardı və bir neçə dəfə yaladı, bununla yoldaşını növbəti dəfə güldürdü - o hətta pirojanı axıra çatdırmadan içində balıq sümüyü olan nimçəyə tulladı. Bəy kremi yaladıqdan sonra xanımın masanın üzərindəki əlini tutdu və məhəbbətlə öpdü, o isə qarşısındakı qədəhi qaldıraraq qızılı şerabdan bir neçə qurtum vurdu. Bundan sonra bəy yeni siqaret çəkdi - onu qırmızı konus şəkili müştüyə taxaraq bir neçə balaca qullalar vurdu, son-

muş kuklalar və biçimsiz rəngli plastilin dilimləri də düşüb qalmışdı. Oğlan bayaqki kimi kubcuqlarla qurdalanırdı, ancaq daha onlardan ev deyil, üstündə bərabər aralıqlarda qalaydan qayrılmış qırmızı plümajlı əsgərlər dayanmış uzun alçaq divar tikirdi. Divarda hər birinə biri bayırdan, qalan ikisi içəridən olmaqla üç əsgərin keşik çəkdiyi bir neçə keçid qoyulmuşdu. Divar yarımdairə şəklində idi və əhatə elədiyi məkanın mərkəzində səliqə ilə dörd ədəd kubcuqdan qurulmuş altılığın üzərində top yerləşirdi - o döşəməyə toxunmadan yalnız kubcuqların üstündə dayanmışdı. Qız arxası qardaşına əyləşmişdi və arabir dalğın-dalğın balaca sarı-bülbül müqəvvasının quyruğunu dişləyirdi.

- Aha! - Ziqmund narahatlıqla bağırdı. - Aha! Aha!

Bu dəfə təkə bakenbardlı bəy deyil (o və onun yoldaşı artıq asılıqanın yanında dayanmış və geyinirdilər), uzun ağaclar pəncərə pərdələrini düzəldən sahibə də əyri-əyri baxdı. Ziqmund baxışlarını sahibəyə, sahibədən də bir neçə rəsm əsəri - ay və mayak təsviri olan bayağı bir marina və bura haradan düşdüyü müəmmalı olan avanqard tablo - üstündə görünüşlü iki açıq royal, içlərinde isə ikisi də qəribə uzun qulaqlarla verilmiş ölü Bunyuel və Salvador Dalı - asılmış divara çevirdi.

- Aha! - Ziqmund var qüvvəsi ilə çığırdı. - Aha! Aha! Aha!!!

İndi ona hər tərəfdən baxırdılar və təkə baxmırdılar. Bir tərəfdən sahibə əlində uzun ağaclar, o biri tərəfdən əlində şlyapa tutmuş bakenbardlı bəy ona yaxınlaşırdı. Sahibənin sifəti həmişəki kimi qaraqabaq idi, bəyinin sifəti isə əksinə, canlı maraqlı və rıqqət ifadə edirdi. Sifətlər yaxınlaşırdılar və tezliklə Ziqmundun gözünün qabağını bütün lükdə kəsdi, belə ki, Ziqmund özünü bir az pis hissə elədi və hər ehtimala qarşı yumaq kimi yumuldu.

- Sizin necə də qəşəng tutuqşunuz var, - bakenbardlı bəy sahibəyə dedi. - Bəs daha hansı sözləri bilir?

- Çox şey bilir, - sahibə cavab verdi. - Hə, Ziqmund, bizə yənə nəse de.

O əlini qaldırdı və yoğun barmağının ucunu çubuqların arasına soxdu.

- Ziqmund, afərin, - Ziqmund işvəkarcasına dedi və hər ehtimala qarşı şüvülcə qəfəsini uzaq küncünə çəkdi, - Ziqmund ağıllıdır.

- Ağıllı olmağına ağıllısan, - sahibə dedi, - ancaq bütün qəfəsini batırısan. Təmiş yer yoxdur.

- Yazıq heyvana qarşı bu qədər sərt olmayın. Bu ki, onun qəfəsidir, sizin deyil, - bakenbardlı bəy saçlarını tumarlayaraq dedi. - Özü də bilir.

O anda da ehtimal ki, hansısa vulqar barmen xanımın əlində sərbətdən sıxıldı. Bəy şlyapasını geyərək ciddi görkəm aldı və dönərək qayıya sarı getdi.

Səhifəni hazırladı: Emil Rasimoğlu